

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

III. De Effectibus Exemptionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62656)

reus contra in id trahatur & pulsetur in-
vitus atque imparatus; ut proinde mi-
sera & in causâ casum prona foret ejus
conditio, si non nisi unâ defensione uti
posset, cit. Perez n. 29.

29. Quin reus pluribus, non solum di-
versis, sed etiam contrariis exceptionibus
uti potest: non quidem absolute & copu-
lative, sed disjunctivè, aut sub condi-
tione; sic enim Parocho super decimis
agenti opponere reus potest, privilegium
exemptionis: vel, si isto tutus non sit,
Canonicam præscriptionem, Sic, ad pecu-
niæ mutuatae restitutionem conventus,
eam non acceptam; vel, si accepta est,
eam jam solutam, vel remissam excipien-
dò opponere potest: dummodo id bona
fide fiat, Dynus in Reg. Nullus cit. n. 6.

30. & Pirrhing ad hanc Rubric. n. 48. Cui
non advertatur Regula de eo, qui con-
traria allegat, non audiendo, l. i. C. de
Furtis; quia actori positus magis est, quàm
reo: cui favore libertatis utroque Jure
indulgetur; ut quovis modo & quibus-
vis allegationibus, etiam contrariis, se
defendat; dummodo sibi non contradic-
cat, allegationum contrariarum utramque
veram esse asserendò, sicut contingeret,
si excipiendò, se privilegiò & præscri-
ptione exemptum, solvisse & debitum
esse remissum, non occidisse & occidisse
ob necessariam sui defensionem, absolute
& copulative asseveraret, Dynus cit. n. 6.
& Perez cit. n. 28. Qua de re fermo re-
dibit ad Reg. Nullus cit.

ARTICULUS III.

De Effectibus Exce- ptionis.

SUMMARIUM.

31. Exceptionem probare reus tenetur:
32. Non tamen in intentionem actoris,

33. Neque ipse replicandò rei exceptio-
nem sateri censetur:

34. Nisi confessio verbis clarè expressa,
35. Vel præmissa sit exceptioni.

36. Exceptio probata actionem exclu-
dit,

37. Perpetuo vel saltem ad tempus:

38. Et fidejussori prodest, si Realis:

39. Non etiam, si Personalis sit,

40. Eaque fidejussor ex propria persona
se tueatur.

EXceptionis duo præcipuè sunt Effec- 31.
tus Primus, quòd reum faciat ac-
torem, l. i. ff. hic, quoad onus
probandi; cum, sicut actor inten-
tionem suam, ita exceptionem suam
probare teneatur reus, l. Si pactum 9.
l. In exceptionibus 19. pr. & §. 2. ff. de
Probat. Secus actori, intentionem suam
plenè probanti, succumbet & condem-
nabitur in expensis, Speculat. de Ex-
pens. §. 3. num. 4. & Pacianus de Probat.
Lib. 1. cap. 58. n. 2. & 9. Probanti, in-
quam; quia, actore intentionem suam non
probante, reus ei contradicendo, etsi
aliud non præstiterit; ac proinde etiam
si ad actoris intentionem elidendam ex-
cipiendò nihil opposuerit, aut exceptio-
nem ei oppositam non probaverit, est
absolvendus, e. Fin. §. Sanè, de Jurejuran-
do & l. Si quidem 9. C. hic, Panormit. in c.
1. de Ord. Cognit. num. 10. Alexand. de
Nevo ad præsentem Rubric. n. 7. & Pa-
cianus cit. cap. 58. n. 57. Ubi

Celebre & in praxi utile dubium 32.
est, an reus excipiens censendus sit confi-
teri, quæ continentur in exceptione, vg.
an, centum ex mutuo debitos petenti, ex-
cipiendò opponens factam solutionem,
vel pactum de non petendo, censendus sit
debitum confiteri. Ratio dubitandi mi-
nimè levis est; quòd, qui confitetur ali-
quid, confiteri censeatur, quæ ex eo neces-
sario sequuntur, arg. e. Transiatio 3. de
M m 2 Consist.

Constit. & Regulariter, qui vult cōsequens, velle censetur & antecedens, *arg. §. Idemque 2. Instit. Quibus ex caus. manumitt. Et l. Illud 76. ff. de Acquir. heredit.* Sic enim ab excommunicatione absolutionem petens, & per transactionem ab Episcopi jurisdictione se exemptum, excipiens, censurâ illâ se ligatum, aut Episcopali jurisdictioni aliquando subiectum fuisse, confiteri existimatur, *c. Venerabilem 34. V. Fuit quoque, de Elect. Et c. Præterea 10. de Transact.*

Sed huic rationi & pro ea allegatis Juris textibus prævalet clara decisio Innocentii III. *c. Cum venerabilis 6. negantis, eum, qui excipiendō asserit, Ecclesiam ex permutatione cum Episcopo factâ se obtineri, hac sua exceptione Episcopum ejus dominum antè fuisse, confiteri: & l. Non utique 9. ff. hic, iisque consonæ Regulæ, Exceptionem obijciens non videtur de intentione adversariis confiteri, quæ est 63. in 6.* Ratio duplex est. Una; quòd actus agentium non operentur ultra intentionem eorum, *l. Non omnis 19. ff. de Reb. credit.* exceptionem autem actori obijciens reus plus non intendat, quàm excludere ab eo propositam actionem, *l. Exceptio 2. ff. Et pr. Instit. hic;* ac proinde illa haberi non possit pro confessione intentionis ipsius actoris; quia ita ultra excipientis intentionem progredetur; reus enim excipiens actoris intentionem non firmare, sed elidere intendit. Altera & melior ratio est; quòd exceptio opposita censetur sub conditione, si actor intentionem suam, v.g. mutuum datum, dominium, permutationem antecedentem probârit; cum enim utroque Jure recepta Regula sit; quòd, actore non probante, reus, etiam nihil præstiterit, sit absolvendus, *c. fin. §. Sanè, de Jurejurando, l. Actor 23. C. de Probat. Et c. reus opponens exceptionem id facere cen-*

seatur ea conditione; ut, actore non probante suam intentionem, nec ipse probare teneatur, & hæc ipsi non oblit.

Sicut reus excipiendō actoris intentionem, sic illius exceptionem replicandō elidens actor non confitetur; cum, sicut exceptio ad actoris intentionem & actionem, ita se istius replicatio ad exceptionem & triplicatio etiam ad replicationem habeat, *arg. l. Exceptio 2. §. 1. Et ff. hic, Glossa Unica in Reg. Exceptionum cit. Jordanus Vol. 3. Lucubrat. Lib. 14. tit. 23. n. 107. & Pirrhing ad hanc Rubric. n. 46.*

Ratio dubitandi verissima est: sed in exceptione intentionis confessionem includi, non evincit; cum necessaria consequentiæ non sit, solvi: ergo debitor sui, rem possideo ex permutatione: ergo in dominio permutantis fuit; quia solvi potuit indebitum, & permutatio de facto tantum intervenisse, ut in *c. Cum Venerabilis cit.* notat Glossa V. Confusum, Panormit. n. 26. & alii magnò numero relati à Paciano de Probat. Lib. 1. cap. 23. num. 15.

Neque urgent, *c. Venerabilem Et. Præterea cit.* relata exempla; quia posteriori hoc textu Fratres, qui vi transactionis, ab Episcopi jurisdictione se exemptos, exceperunt, ei antè subiectos se fuisse, disertè confessos, ex textu constat. Priori autem, censuræ antè contractæ confessio inferitur ex absolutionis petitione; quòd hanc ab eo solum, qui se ligatum credit, peti præsumatur, *arg. c. Per tuas 40. V. Quod si, de Sent. Excom. non ex absolutionis exceptione; hanc enim actori excipiendō obijciens, præcedentem excommunicationem ad fundandam actoris intentionem confiteri non censetur, ut cum Covarruvia in *c. Alma. p. 1. §. 12. m. V. Secundò, notat Gonzalez in c. Cum Venerabilis cit. n. 12. in fine.**

Non de-

35. Non defunt tamen à Regulari hac doctrina exceptiones & calus, quibus excipiens pro confesso habetur: veluti, si exceptioni vg. solutionis confessionem debiti præmittat, juxta *c. Præterea cit.* si adversus confitentem militet præsumptio, vg. contra accusatum de homicidio, si excipiat, *Me defendendò occidi*; talem enim, si defensionem non probet, pro confesso & homicidii reo haberi, cum Felino in *c. Cum Venerabilis cit. n. 15.* tradit Pacianus *cap. cit. n. 29.* & plures alii apud illum & hunc *cap. 23. n. 1.* cum Glossa *cit.* salubriter monentem, in praxi ad evitandos laqueos utendum exceptione conditionatâ, vg. si mutasti, solvi, vel patris es de non petendo; cum, reò sic excipiente, intentionem suam probandi onus actori indubitatè incumbat.
36. Alter exceptionis effectus est; quòd in judicio allegata & probata excludat id, quòd in intentionem condemnationemve est deductum, *l. Exceptio 2. pr. ff. hic*: quem suò modò etiam dilatoria exceptio producit; etsi enim, istâ probatâ, reus non, ut probatâ peremptoriâ, definitivè ab instituta actione: interlocutoriè tamen absolvitur à judicii observatione; ut id, quòd in intentionem deductum est, ad tempus saltem excludat.
37. Dubium est, an exceptiones reo competentes ejus hæredibus & fidejussoribus prosint. Eas his quoque prodesse, voluere Dioclet. & Maxim. *l. 7. C. hic* quâ relatum Imperiale rescriptum est, *Defensiones sive exceptiones, quibus reus principalis, integro statu manente, munitus est, ad intercessores, multò magis ad hæredes, extendi, constat.* Id ipsum suadet ratio, partim; quòd omnino incivile sit, eum, qui pro alio, donec liberetur, se obligat, istò exceptionis ope liberatò, indamno versari, & compelli ad solutionem: partim verò; quòd, si exceptiones reo, sive

debitori principali, adversus actorem, sive creditorem competentes, & de jussoribus pro illo intercedentibus non accommodentur, exceptionibus suis ipso etiam debitori principali prospectum non sit; cum, à fidejussoribus præstitâ pro ipsis solutione, obnoxius sit actioni mandati, quâ à fidejussoribus conventus reddere ipsis cogatur, quòd pro ipso est solutum.

Sed *l. 7. cit.* hac ratione roboratâ dispositio perpetua non est; cum exceptiones, quibus defenduntur rei, fidejussoribus non semper proficuas esse, satis perspicuè indicetur *§. fin. Instit. de Repliat.* ubi eæ fidejussoribus accommodari dicuntur *Plerumque: non Semper.* Quare communis DD. interpretatio; ne *§. cit.* dictio *Plerumque* cum textu *l. 7. cit.* pugnet, hæc relatò Imp. rescriptò fidejussoribus accommodari, ait, quascunque exceptiones reales, & reorum sive debitorum principalium personis, ratione læsionis, in re factæ, competentes; ut sunt Rei judicatæ, factæ solutionis, pacti conventi de non petendo, jurisjurandi, metus, S. C. Velleiani & Macedoniani & similes exceptiones; cum propter rationem allatam: tum, quòd hujusmodi exceptiones videantur minuire & quasi auferre ipsum debitum principale, sine quo fidejussio tanquam accessoria consistere non potest, *l. Fidejussor 16. pr. ff. de Fidejuss. & l. Cum principalis 178. ff. de R. J.* Exceptiones autem merè personales, ut sunt, quæ patri, patrono, marito, donatori, Socio, ultra quàm facere possunt, conventis competunt, fidejussoribus & ipsis etiam hæredibus prodesse negat; quòd tales exceptiones specialiter concessæ sint intuitu pietatis, reverentiæ, indigentia: quæ cum illorum, non etiam hæredum & fidejussorum, personas concernant, his non competent merè personales illorum exceptiones; ne privilegi-

M m 3 um me.

um merè personale personam ejus, cui concessum est, egrediatur, contra Regulam l. 1. §. 2. ff. de Constit. Princip. quæ inter exceptiones reales ac personales distinctio prodita est §. fin. cit. & l. Exceptiones 7. pr. & §. 1. ff. hic, Zanger p. 3. de Except. cap. 26. n. 216. Zælius in ff. hic n. 20. Perez in C. hic n. 23. & 24. Bruneman. in l. Defensiones cit. à n. 1. & Haunold. Tom. 5. de J. & J. Traët. 3. n. 334.

Neque personales exceptiones, si fidejussoribus non accommodentur, reo sive debitori principali, vg. patri, marito, donatori inutiles evadent; quòd pecuniam pro ipsis solutam repetere queant fidejussores: aut, si nequeant, in damno ipsi versentur; quia fidejussores super rei, sive debitoris principalis, personali exce-

ptione muniti, debitò conventi petere possunt; ut iudicium transferatur in principalem; vel huic denuntiari; ut veniens ex propria persona susceptò iudicio exceptionem opponat, & fidejussorem non condemnari, suà interesse ostendat. J. Idem. que 10. §. 12. ff. Mandati. Quod si fiat, neque fidejussores in damno versantur, neque reo sive debitori principali iure competens exceptio inutilis evadit, cit. Zælius n. 23. & Perez n. 25. Unde reatus, exceptiones personales fidejussoribus accommodari negantes, ita exaudiendi sunt; ut illis hi ex propria sua persona uti non possint: non; ut ipsi etiam non profint, quando à principalibus, translatò in se iudiciò, opponuntur, cit. Zælius n. 23. & Perez n. 25.

TITVLVS XXVI.

De Præscriptionibus.

Premptoria Exceptionis species est Præscriptio, quâ bonæ fidei possessor pristinum Dominum, rem quasi suam repetentem, repellit, ei opponendò possessionem, tempore & modò Legibus definitò, continuatam.

ARTICVLVS I.

De Præscriptionis Natura & Honestate.

SUMMARIUM.

1. Definitio Præscriptionis:
2. Qua confundi solet cum Usucapione:
3. Propriè tamen accepta ab ista differt.

4. Est modus dominij acquirendi,
5. Etiam in foro Conscientiæ.
6. Eâ dominium auctoritate publicâ transferatur;
7. Ut certa sint rerum dominia,
8. Diminuantur lites,
9. Et res suas conservandi industria accuat.
10. Stricta tamen est interpretatio.
11. Rem præscriptam pristino domino scienter reddens eam revocari nequit.
12. Potest, qui, eam præscriptam, falsè,
13. Aut Juris, errore ignoravit,
14. Præscriptionis renuntiare posse, ut gantium,
15. Et affirmantium verior Opinio. Et c.